

Reakce České informační agentury životního prostředí (CENIA) na Kontrolní závěr z kontrolní akce NKÚ 22/05 Peněžní prostředky státního rozpočtu poskytované státním příspěvkovým organizacím

Téměř po celý rok 2022 (od 21. února do 2. listopadu) probíhala v České informační agentuře životního prostředí (CENIA) kontrola Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ). NKÚ dne 25.9.2023 zveřejnil tiskovou zprávu, která CENIA vytýká zejména nedostatečné zvážení využití vnitřních kapacit. Se závěry uvedené v tiskové zprávě se CENIA neztotožňuje, naopak v rámci auditu NKÚ organizace vytýkané okolnosti náležitě vysvětlila a řádně doložila oprávněnost využitých postupů.

Vzhledem k tomu rozporu připravila CENIA podrobné vyjádření k jednotlivým bodům Kontrolního závěru z kontrolní akce 22/05 Peněžní prostředky státního rozpočtu poskytované státním příspěvkovým organizacím.

I. Shrnutí a vyhodnocení

1.4 ÚZEI vynaložil peněžní prostředky na plnění výzkumných záměrů částečně neúčelně. SPO CENIA, ÚZEI a ČAS nehodnotily, zda nákupem služeb od externích dodavatelů bude naplněna jejich zákonem stanovená povinnost dbát, aby plnily určené úkoly nejehospodárnějším způsobem.

Reakce CENIA:

V oblasti výzkumných záměrů (VAV) byly externě pořízeny pouze položky, které objektivně nelze zajistit vnitřními prostředky organizace, konkrétně byl nakoupen software a služby v souvislosti s pořádáním konferencí (pronájem prostor atd.). Další činnost byla zajištěna interně vlastními zdroji organizace. V případě projektu NIKM II, který by financován z OPŽP, jenž byl jediným disponibilním zdrojem financování, byl rozsah vlastních prací žadatele omezen přímo pravidly dotačního titulu a dodavatelé tak museli být vybráni ve veřejné soutěži.

1.7.a) Systém řízení příspěvkových organizací a příspěvku na provoz

MŽP nemělo přehled o výši a potřebě finančních zdrojů jím zřízených SPO. Odborné útvary MŽP řešily s SPO věcný obsah činnosti, finanční stránka byla řešena pro všechny SPO společně (viz body 4.4 až 4.6).

Reakce CENIA:

CENIA v kontrolovaném období předávala MŽP jak předběžný návrh rozpočtu, tak informace o jeho průběžném čerpání (čtvrtletní rozbor hospodaření). Zřizovatel tak prokazatelně disponoval potřebnými dokumenty, nutnými pro přehled o výši a potřebě finančních zdrojů jím zřízené SPO CENIA.

1.7.b) Nákup služeb, pro které byly státní příspěvkové organizace zřízeny

- **Podíl dodavatelských služeb na celkových nákladech CENIA v kontrolovaném období roste. V roce 2021 představoval objem nákladů vynaložených na nákup služeb od externích dodavatelů téměř 44 % z celkových nákladů této SPO.**

Reakce CENIA:

Podíl dodavatelských služeb na celkových nákladech CENIA v kontrolovaném období byl dán zejména projektem NIKM II, který byl financován z OPŽP, jenž byl jediným disponibilním zdrojem financování. Pravidla OPŽP omezovala rozsah vlastních prací žadatele a vybrané činnosti musely být zajištěny externě.

- **CENIA a ÚZEI nakupovaly služby od externích dodavatelů, aniž by provedly posouzení, zda se jedná o ekonomicky nejvýhodnější řešení (viz body 4.12 – 4.13).**

Reakce CENIA:

Problematická nakoupená služba byla provedení inventarizace kontaminovaných míst po celém území ČR dle vytvořené metodiky. Metodika byla součástí podmínek veřejné zakázky na požávané služby a otevřená veřejná soutěž zajistila, že nabízené řešení za dodržení podmínek bylo ekonomicky nejvýhodnější. Ex ante posouzení celého řešení a jeho ekonomické výhodnosti proběhlo před zahájením projektu, kdy porada vedení MŽP rozhodla o jeho realizaci (geografický rozsah, časový horizont, rámcový finanční objem ad.) právě tímto způsobem. Služby od externích dodavatelů byly nakoupeny pro účely projektu NIKM II, který byl financován z OPŽP, jako z jediného disponibilního zdroje financování. Kromě toho, že pravidla OPŽP omezovala rozsah vlastních prací žadatele, a tak soutěžené činnosti svým rozsahem ani neumožňovaly jiné než externí řešení, v ČR nebyl a stále není subjekt, který by byl schopen zajistit tyto služby samostatně. Reálné řešení v konečném důsledku zajišťovalo konsorcium firem pomocí desítek proškolených a vybavených inspektorů. Dodavatelé byli vybráni ve veřejné soutěži, čímž byla zajištěna transparentnost a ekonomická efektivnost výběru.

1.7.d) Porušení právních předpisů

CENIA neprovedla předběžnou řídicí kontrolu před vznikem závazku v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb.6 a prováděcí vyhláškou č. 416/2004 Sb.

Reakce CENIA:

Pochybení spočívá v nedodržení vnitřního předpisu na oběh dokumentů, kdy byl vytvořen a schválen požadavek v interním systému organizace nikoli před podpisem smlouvy ale až před uskutečněním platby. Princip předběžné kontroly CENIA naplnila způsobem realizace objednávky, tj. veřejnou zakázkou. Součástí VZ je i návrh kupní smlouvy a v průběhu realizace VZ jsou s jejím obsahem obeznámeny všechny relevantní osoby ve vztahu k naplnění předběžné kontroly.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

MŽP nemělo na rozdíl od MPO a MZe přehled o výši a potřebě finančních zdrojů SPO

4.5 MŽP nemělo přehled o výši a potřebě finančních zdrojů jím zřízených SPO. Odborné útvary řešily s příslušnou SPO věcný obsah její činnosti, zatímco finanční stránka byla v kontrolovaném období řešena centrálně, pro všechny SPO společně, v rámci odboru ekonomiky MŽP formou předběžných návrhů rozpočtů a čtvrtletních rozborů hospodaření.

Reakce CENIA:

CENIA v kontrolovaném období předávala MŽP jak předběžný návrh rozpočtu, tak informace o jeho průběžném čerpání (čtvrtletní rozbor hospodaření). Zřizovatel tak prokazatelně disponoval potřebnými dokumenty, nutnými pro přehled o výši a potřebě finančních zdrojů jím zřízené SPO CENIA. NKU tuto informaci prokazatelně obdrželo.

Kontrolované osoby nakupovaly služby externě, aniž by hodnotily hospodárnost nakupovaných služeb

4.11 Podíl dodavatelských služeb na celkových nákladech CENIA v kontrolovaném období roste. Objem nákladů vynaložených na nákup služeb od externích dodavatelů v letech 2019 až 2021 představuje přibližně 29 % až 44 % z celkových nákladů této SPO.

Reakce CENIA:

Služby od externích dodavatelů byly nakoupeny pro účely projektu NIKM II, který byl financován z OPŽP, jako z jediného disponibilního zdroje spolufinancování. Pravidla OPŽP omezovala rozsah vlastních prací žadatele a vybrané činnosti musely být zajištěny externě. Dodavatelé byli vybráni ve veřejné soutěži, čímž byla zajištěna transparentnost a ekonomická efektivnost výběru. Jednalo se o jednorázový úkol, který v průběhu řešení projektu zvedl podíl služeb na nákladech organizace.

4.12 CENIA u projektu Národní inventarizace kontaminovaných míst II. etapa (dále také „NIKM II“) zajišťovala služby prostřednictvím nákupu od externího dodavatele, aniž by před tímto rozhodnutím provedla analýzu ekonomické výhodnosti tohoto nákupu. Záměr projektu NIKM II ani další dokumenty předložené ke schválení projektu zabývající se evidencí kontaminovaných míst neobsahují varianty předpokládaných výdajů např. s využitím vlastních kapacit či kapacit jiných SPO v rámci MŽP. Na tento projekt v letech 2019 až 2021 vynaložila CENIA celkem 116,6 mil. Kč.

Reakce CENIA:

Tato interpretace skutečnosti se nezakládá zcela na pravdě a je velmi manipulativně prezentována. Před realizací projektu NIKM II byl MŽP diskutován formát této realizace. CENIA tedy již nemusela zvažovat, jakým způsobem bude inventarizaci realizovat, protože toto již provedl zřizovatel. Na základě předložených materiálů Porada vedení MŽP stanovila rozsah a formát projektu a stanovila, že část

projektu, kde CENIA disponovala potřebnými expertními profesemi (mapování a satelitní data), bude zajištěna vlastními silami organizace a zajištění dalších činností bude vysoutěženo.

Projekt NIKM II byl nadto financován z OPŽP, jako jediného disponibilního zdroje spolufinancování. Pravidla OPŽP omezovala rozsah vlastních prací žadatele a část projektu musela být v souladu s pravidly programu zajištěna externě. Dodavatelé byli vybráni ve veřejné soutěži, čímž byla zajištěna transparentnost a ekonomická efektivnost výběru a zároveň tento způsob výběru pokrývá zmiňovanou variantu realizace jinou SPO. Soutěž byla otevřená, a tedy navrhovaná varianta o využití jiných SPO byla touto otevřenou soutěží dostatečně prověřena, neboť jiné SPO se mohly soutěže účastnit a v případě ekonomicky nejvýhodnější nabídky poptávanou činnost realizovat. Vzhledem k výsledku soutěže lze konstatovat, že varianta realizace těchto prací jinou SPO byla prověřena dostatečně.

Navrhovaná varianta využití vlastních kapacit byla nejen uvažována, ale dokonce i realizována. Část projektu, pro niž CENIA disponovala personální kapacitou a odbornými znalostmi, tedy zejména oblast detekce indicií pomocí metod dálkového průzkumu země a mapování, organizace realizovala. Část projektu, kde byla potřeba návštěva lokality a odborné posouzení kontaminace, byla soutěžena v souladu s podmínkami OPŽP, jelikož CENIA v této oblasti nedisponovala odbornou způsobilostí ani potřebným vybavením. CENIA tak v rámci schválených parametrů hospodaření maximálně využila vnitřních kapacit organizace.

CENIA, MPO ani ČAS nezajistily provedení předběžné řídicí kontroly před vznikem závazku

4.26 CENIA nepostupovala v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., a s vyhláškou č. 416/2004 Sb., když neprovedla předběžnou řídicí kontrolu před vznikem závazku.

Reakce CENIA:

Pochybení spočívá v nedodržení vnitřního předpisu na oběh dokumentů, kdy byl vytvořen a schválen požadavek v interním systému organizace před uskutečněním platby. Nicméně, princip předběžné kontroly CENIA naplnila způsobem realizace objednávky, tj. veřejnou zakázkou. Součástí VZ je i návrh kupní smlouvy a v průběhu realizace VZ jsou s jejich obsahem obeznámeny všechny relevantní osoby ve vztahu k naplnění předběžné kontroly. V CENIA existují při vytváření závazků tři stupně kontroly. Předběžná, průběžná a následná. Ve zmiňovaném případě na rozpor s vnitřní dokumentací upozornila průběžná kontrola a na základě tohoto zjištění byla přijata nápravná opatření.